

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/97/2024
Identifikačné číslo spisu:	6414202364
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6414202364.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s. r. o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35 724 803, zastúpenej advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s. r. o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, proti žalovaným 1/ Q. V., S. A. - W., S. XX/X, 2/ V. V., S. A. - W., S. XX/XX, obaja zastúpení spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s. r. o., Košice, Kuzmányho 29, o zaplatenie 20 666,29 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 9C/140/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. januára 2024 sp. zn. 16Co/7/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ a 2/ priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) výrokom I. potvrdil v poradí druhý rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej aj „súd prvej inštancie“ resp. „prvoinštančný súd“) z 23. mája 2019 č. k. 9C/140/2014-26, ktorým zamietol žalobu žalobkyne o zaplatenie 20 666,29 eura s prísl. titulom istiny nesplateného úveru, zmluvného úroku 776,48 eura do 04.02.2014, a vo výške 6,39 % ročne z istiny od 05. 02. 2014 do zaplatenia, ako aj zákonného úroku z omeškania 5 % z nesplatennej istiny od 05. 02. 2014 až do zaplatenia. Výrokom II. odvolací súd uložil žalobkyni povinnosť nahradiť žalovaným 1/ a 2/ trovy odvolacieho konania v rozsahu 100 % a rozhodol, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania (výrok III).

1.1. Súd prvej inštancie vychádzal z toho, že právna predchodkyňa žalobkyne (Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a. s.) sa domáhala voči žalovaným 1/ a 2/ zaplatenia sumy 20 666,29 eura s príslušenstvom titulom plnenia zo zmluvy o stavebnom sporení č. 27730548 v spojení s úverovou zmluvou, ktorou poskytla žalovaným 1/ a 2/ medziúver v sume 20 900 eur, uzavretej 22. júla 2009 pri úrokovej sadzbe 6,39 % ročne (ďalej len „zmluva o úvere“). Svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 52 a nasl.

zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) v spojení s § 53 ods. 8 OZ tak, že k zosplatneniu úveru poskytnutému v zmysle vyššie uvedenej zmluvy o úvere došlo na základe omeškania žalovaných 1/ a 2/ so splátkou za mesiac január 2011 a marec 2011 a mimoriadna splatnosť úveru bola vyhlásená k 29. marcu 2011.

1.2. Prvoinštančný súd sa nestotožnil s tvrdením právnej predchodkyne žalobkyne, že počiatok plynutia premlčacej doby nastal dňom zosplatnenia úveru, t. j. 29. marca 2011 a poukázal na ustanovenie § 103 OZ veta druhá, v zmysle ktorého, ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stal zročným celý dlh, začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky. V zmluve o úvere bolo dojednané, že splátka bola splatná vždy prvý deň príslušného kalendárneho mesiaca (článok 2 bod 5), a nie ako uvádzali strany sporu k 15. dňu. Z oznámenia zo dňa 20. januára 2011 označenom ako „Posledná výzva pred žiadosťou o okamžité splatenie úveru“ mal za zrejmé, že k 20. januáru 2011 aj s prihliadnutím na predchádzajúce opakované upomienky, nedoplatok na splátkach predstavoval 498,06 eura s tým, že k 20. januáru 2011 žalovaní ako dlžníci boli v omeškaní nielen so splátkou za mesiac január 2011, ale i s ďalšími splátkami v predchádzajúcom období. Tvrdenia o tom, že k zosplatneniu úveru došlo nielen v dôsledku omeškania so splátkou za mesiac január 2011, ale i za mesiac marec 2011, súd prvej inštancie vyhodnotil ako účelové a na vznesenú námietku premlčania aplikoval ustanovenie § 103 OZ veta druhá tak, že premlčacia doba začala plynúť odo dňa zročnosti nesplnenej splátky (01. januára 2011), pre ktorú bola vyhlásená predčasná splatnosť úveru. Keďže žaloba na súd bola podaná až po márnom uplynutí trojročnej všeobecnej premlčacej doby, t. j. 28. februára 2014, považoval nárok za premlčaný a z tohto dôvodu žalobu v celom rozsahu zamietol. O nároku na náhradu trov rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) tak, že žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie právneho predchodcu žalobkyne v poradí druhým rozsudkom zo 17. septembra 2020 sp. zn. 16Co/183/2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a. s. uložil povinnosť nahradiť žalovaným 1/ a 2/ trovy odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Svoje rozhodnutie odôvodnil správnosťou postupu súdu prvej inštancie, ak na predmetný právny vzťah aplikoval ustanovenia § 103 OZ v spojení s § 100 ods. 1 OZ týkajúce sa premlčacej doby pre plynutie nároku, ak bolo dohodnuté jeho plnenie v splátkach. Medzi stranami sporu nebolo sporné, že na základe uzavretej zmluvy o úvere boli žalovaným 1/ a 2/ poskytnuté finančné prostriedky, ktoré mali vrátiť spolu s úrokmi ako odplatu za jeho poskytnutie. Poukázal na to, že Občiansky zákonník v § 103 ustanovuje, kedy v prípade plnenia splátok začína plynúť premlčacia lehota jednotlivých splátok; pre prípad, že si veriteľ dojednal so spotrebiteľom možnosť vyhlásenia predčasnej splatnosti dlhu (úveru) v súlade so zákonom (§ 565 v spojení s § 53 ods. 9 OZ), teda tzv. stratu výhody splátok, potom premlčacia doba vo vzťahu k celému dlhu začína plynúť odo dňa zročnosti nesplnenej splátky. Vychádzal z toho, že strana žalobkyne nepopierala, že žalovaní 1/ a 2/ boli v omeškaní so splátkou za mesiac január 2011, v dôsledku čoho následne vyhlásil okamžitú splatnosť úveru k 29. marcu 2011. Tvrdenie, že žalovaní 1/ a 2/ boli v omeškaní aj so zaplatením splátky za mesiac marec 2011, mal pre samotné posúdenie nároku ako aj posúdenie otázky premlčania tohto nároku za bezpredmetné, nakoľko v čase, kedy došlo k zosplatneniu úveru boli žalovaní 1/ a 2/ so splátkou za mesiac marec 2011, ktorá bola splatná 01. marca 2011 v omeškaní len jeden mesiac, preto vo vzťahu k tejto splátke z zosplatneniu celého dlhu nemohlo dôjsť v súlade s ustanovením § 53 ods. 9 OZ. Odvolací súd aproboval správnosť takého právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie, ktoré aplikovalo ustanovenia §§ 52 a nasl. OZ vrátane ustanovenia § 52 ods. 2 veta tretia OZ a počiatok premlčacej doby ustálilo za použitia § 103 v spojení s § 100 ods. 1 OZ. Stotožnil sa s názorom, že premlčacia doba nároku začala plynúť odo dňa zročnosti tej splátky, pre ktorú k zosplatneniu došlo, ktorá zosplatnenie vyvolala, a to splátky zročnej 01. januára 2011, s ktorou boli žalovaní 1/ a 2/ v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru v omeškaní. Aj z poslednej výzvy pred žiadosťou o okamžité splatenie úveru z 20. januára 2011 súdu prvej inštancie vyplynulo, že 20. januára 2011, kedy bola táto výzva zasielaná žalovaným 1/ a 2/, boli žalovaní 1/ a 2/ v omeškaní so splátkou za mesiac január 2011 a ani zo žiadosti o okamžité splatenie úveru z 29. marca 2011 nevyplývalo, že by žalovaní 1/ a 2/ boli v omeškaní aj so splátkou za mesiac marec 2011, ktorá bola splatná k 01. marcu 2011, nakoľko v tejto žiadosti

veriteľ len všeobecne žiada o okamžité splatenie celého zostatku úveru, konštatoval odvolací súd. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu (sp. zn. 16Co/183/2019 zo 17. septembra 2020) podala predchodkyňa žalobkyne dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP s otázkou, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, či „vylučuje aplikácia osobitného ustanovenia § 53 ods. 9 OZ v spotrebiteľských vzťahoch uplatnenie pravidla podľa druhej vety § 103 OZ.“ Kritizovala reštriktívnu aplikáciu § 103 OZ, ktorou sudy nižších inštancií fakticky skrátili zákonom stanovenú trojročnú premlčaciu dobu o tri mesiace, čo v spotrebiteľských vzťahoch pri aplikácii právnej úpravy premlčania podľa § 103 OZ znamená skrátenie premlčacej doby o tri mesiace v neprospech veriteľa. Východisko videla v tom, že pri aplikácii osobitného ustanovenia § 53 ods. 9 OZ v spotrebiteľských vzťahoch bude vylúčené uplatnenie pravidla podľa druhej vety § 103 OZ; v dôsledku toho sa pri premlčaní práva dodávateľa na zaplatenie celej pohľadávky pri strate výhody splátok (§ 565 OZ) začiatok plynutia premlčacej doby bude spravovať všeobecným ustanovením § 101 Občianskeho zákonníka.

3.1. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením č. k. 4Cdo/132/2021-450 z 15. decembra 2022 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Prijal záver, podľa ktorého aplikácia osobitného ustanovenia § 53 ods. 9 OZ v spotrebiteľských vzťahoch vylučuje uplatnenie pravidla podľa druhej vety § 103 OZ a pri premlčaní práva dodávateľa na zaplatenie celej pohľadávky, sa pri strate výhody splátok (§ 565 OZ) spravuje začiatok plynutia premlčacej lehoty všeobecným ustanovením § 101 OZ.

4. Odvolací súd (§ 34 CSP) opätovne prejednal odvolanie podané predchodkyňou žalobkyne, preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo. Berúc do úvahy, že je nevyhnutné zopakovať dokazovanie vykonané prvoinštančným súdom, oboznámiť strany sporu s postúpením pohľadávky z pôvodnej žalobkyne na spoločnosť EOS KSI, s. r. o., a vyzvať strany sporu, aby sa vyjadrili k skutkovej a právnej stránke veci, vrátane vecnej legitimácie strán sporu - na pojednávaní konanom 18. januára 2024 oboznámil strany sporu o tom, že 08. decembra 2023 pôvodná žalobkyňa podala návrh na zmenu subjektu konania na strane žalobcu s tým, že nastupujúca žalobkyňa so vstupom do konania súhlasí. Zároveň bola priložená aj Zmluva o postúpení pohľadávky zo spoločnosti Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a. s. na spoločnosť EOS KSI Slovensko, s. r. o. Odvolací aplikujúc ustanovenie § 80 CSP vyhovel tomuto procesnému návrhu s poukazom na zmluvu o postúpení pohľadávky uzavretú medzi postupcom Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a. s. a postupníkom EOS KSI Slovensko, s. r. o. z 01. marca 2022. Uznesenie „o pripustení, aby do konania namiesto doterajšieho žalobcu Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a. s., vstúpil ako nový žalobca EOS KSI Slovensko, s. r. o.“ vyhlásil odvolací súd v zmysle § 235 CSP verejne na pojednávaní za účasti oboch strán sporu.

4.1. Odvolací súd svoju pozornosť upriamil predovšetkým na skutočnosť, že súd je povinný skúmať podmienky konania počas celého konania. Rovnako skúma aj otázku legitimácie strán sporu ex offio, t. j. aj bez námietky ktorejkoľvek procesnej strany. V danom prípade bola povinnosť skúmania aktívnej vecnej legitimácie žalobkyne, na ktorú bola postúpená pohľadávka zo strany pôvodnej žalobkyne, spojená s povinnosťou súdu skúmať, či boli splnené všetky zákonné podmienky tohto postúpenia. Súd je povinný skúmať procesnú legitimáciu strán sporu aj bez návrhu, a ak dôjde k záveru o nedostatku aktívnej vecnej legitimácie žalobcu, potom žalobu zamietne v celosti. V prejednávanej veci bolo preto povinnosťou odvolacieho súdu posúdiť aktívnu legitimáciu žalobkyne, ak k postúpeniu pohľadávky došlo po rozhodnutí prvoinštančného súdu a súčasne nebolo možné vrátiť vec na nové prejednanie a rozhodnutie okresnému súdu ako súdu prvej inštancie s poukazom na § 390 CSP. Odvolací súd vyzval strany sporu, aby sa vyjadrili k aktívnej legitimácii žalobcu v súvislosti s postúpením pohľadávky, a s ohľadom na právnu úpravu postúpenia pohľadávky voči spotrebiteľovi v Občianskom zákonníku, ako aj v zákone č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoSÚ“) tak, aby nedošlo k prekvapivému rozhodnutiu a tým porušeniu práv strán sporu vyjadriť sa k iným dôvodom ako k dôvodom, na ktorých bolo založené rozhodnutie súdu prvej inštancie. Právny zástupca žalobkyne k otázke aktívnej legitimácie

v spore konštatovala, že ak odvolací súd pripustil v konaní zmenu na strane žalobcu, prejudikoval tak, že k postúpeniu pohľadávky z pôvodného žalobcu na postupcu došlo platne, zotrvala na tom, že je aktívne legitimovaná na podanie žaloby a uplatnenie nároku.

4.2. Zohľadniac zákonné ustanovenie § 17 ods. 1 písm. b) ZoSÚ odvolací súd považoval za nevyhnutné vychádzať z premisy, že predpokladom platnosti postúpenia pohľadávky vyplývajúcej zo spotrebiteľského úveru je predošlé platné zosplatnenie pohľadávky; poznamenal, že spotrebiteľský charakter zmluvného vzťahu v spore spochybnený zo strany žalobkyne nebol s tým, že podmienky na vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru zo spotrebiteľskej zmluvy sú upravené v § 53 ods. 8 OZ platného a účinného v čase uzavretia zmluvy o úvere, tohto času v totožnom znení v ods. 9 v spojení s § 565 OZ. Tieto hmotnoprávne podmienky pre platné a zákonné zosplatnenie pohľadávky musia byť splnené kumulatívne. Odvolací súd v tejto súvislosti ozrejmil, že ustanovenie § 53 ods. 9 OZ pred zosplatnením úveru vyžaduje výzvu veriteľa adresovanú a preukázateľne doručovanú dlžníkovi s upozornením na aktuálny dlh a s vysloveným upozornením na možnosť veriteľa požadovať zaplatenie celého zvyšku dlhu naraz z dôvodu neplnenia si povinnosti dlžníka. V zmysle tohto ustanovenia má však veriteľ na jednorazové splatenie celej neuhradenej pohľadávky právo najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky spotrebiteľa. Nakoľko ustanovenie § 53 ods. 9 OZ predstavuje v spotrebiteľských zmluvách lex specialis oproti všeobecnej norme ustanovenia § 565 OZ, ustálil, že toto právo môže veriteľ vykonať len po uplynutí zákonnej lehoty, ktorú nemožno skrátiť, ale za predpokladu, že omeškanie s uvedenou splátkou, s ktorou je spotrebiteľ v omeškaní viac ako 3 mesiace, trvá. Pred žiadosťou veriteľa na zaplatenie celej pohľadávky sa ďalej vyžaduje, aby veriteľ v zákonom stanovenej lehote, ktorá nesmie byť kratšia ako 15 dní, upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto práva. Zdôraznil, že veriteľ môže uplatniť toto svoje právo, len ak je spotrebiteľ v omeškaní so zaplatením splátky 3 mesiace.

4.3. Z výsledkov vykonaného dokazovania mal odvolací súd za preukázané, že dňa 20. januára 2011 (č. l. 26-28 spisu) bola právnu predchodkyňou žalobkyne doručená žalovaným výzva na zosplatnenie úveru, kde pôvodná žalobkyňa upozornila žalovaných na uplatnenie tohto práva. Žalobkyňa na pojednávaní potvrdila, že využila právo na zosplatnenie úveru v súlade s čl. 5 ods. 2 zmluvy o úvere pre omeškanie so splátkou za mesiac január 2011 a za mesiac marec 2011. Samotná žalobkyňa teda označila, že k zosplatneniu úveru došlo pre nesplnenie splátky za mesiac január 2011 a splátky za marec 2011. V konaní nebolo sporné ani to, že pôvodná žalobkyňa pristúpila k okamžitému zosplatneniu úveru k 29. marcu 2011 s tým, že zo zmluvy o úvere bez ďalšieho vyplýva, že splátky boli zročné vždy k prvému dňu kalendárneho mesiaca tak, ako to vyplýva z ustanovenia § 10 bod. 3 Všeobecných obchodných podmienok pre stavebné sporenie Flexibil, podľa ktorého sa splátka stavebného úveru, resp. medziúveru stáva splatnou vždy prvý deň príslušného kalendárneho mesiaca.

4.4. Po zohľadnení týchto zistení odvolací súd dospel k záveru, že 29. marca 2011, kedy došlo zo strany pôvodnej žalobkyne k okamžitému zosplatneniu úveru, boli žalovaní 1/ a 2/ v omeškaní so splátkou za mesiac január, splatnou 01. januára 2011, ale aj so splátkou za mesiac marec 2011, splatnou 01. marca 2011. Doplnil, že žalovaní boli v omeškaní so splnením dvoch splátok a veriteľ mohol pristúpiť k využitiu svojho práva na zosplatnenie celého dlhu, avšak mohol tak učiniť najskôr po uplynutí 3 mesiacov od omeškania so splátkou za mesiac január (splatnou 01. 01. 2011), teda najskôr dňa 02. apríla 2011, a to za predpokladu, že by omeškanie so splátkami trvalo. Napokon vec právne zhodnotil tak, že ak došlo k zosplatneniu celého úveru pôvodnou žalobkyňou (veriteľom) k 29. marcu 2011, ide o zosplatnenie neplatné s tým, že pokiaľ ide o zákonné podmienky vyplývajúce z ustanovenia § 53 ods. 8, tohto času ods. 9 OZ v spojení s ustanovením § 565 OZ na to, aby bolo vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru právne účinné, tieto zákonné podmienky splnené neboli.

4.5. Odvolací súd posúdenie veci založil na logickej argumentácii, že žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno preukázania, že jej právny predchodca ako veriteľ, pristúpil k okamžitému zosplatneniu úveru až po uplynutí 3 mesiacov od omeškania so zaplatením splátky za mesiac január 2011. Žalovaní 1/ a 2/ sa preto v konaní pred odvolacím súdom úspešne bránili tým, že neboli naplnené podmienky platného zosplatnenia pohľadávky veriteľa, v dôsledku čoho nedošlo ani k platnému postúpeniu pohľadávky na

žalobkyňu, ktorá v tomto konaní nie je aktívne legitimovaná na podanie žaloby. S ohľadom na uvedené odvolací súd dovodil, žalobkyňa nie je nositeľkou práv z predmetnej pohľadávky voči žalovaným; a pokiaľ nebolo v spore preukázané platné predčasné zosplatnenie celého úveru, nedošlo ani k platnému postúpeniu pohľadávky v zmysle ustanovenia § 17 ods. 1 ZoSÚ.

4.6. V kontexte uvedeného odvolací súd proklamoval, že sa nepostupovala pohľadávka po konečnom termíne splatnosti spotrebiteľského úveru a súčasne nebola postupovaná pohľadávka, ktorá sa stala splatnou pred termínom konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru, pretože nedošlo k platnému a zákonnému vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru v dôsledku nesplnenia si povinnosti pôvodného veriteľa, vyplývajúcej z ustanovenia § 53 ods. 8 OZ. S poukazom na ustanovenie § 525 ods. 2 OZ potom dospel k záveru o nedostatku aktívnej vecnej legitimácie súčasnej žalobkyne, na ktorú platným a zákonným spôsobom nebolo prevedené právo, ktorého sa v spore voči žalovaným domáha a nemožno jej priznať ani len čiastkové plnenie voči žalovaným.

4.7. Obranu žalobkyne, že pokiaľ v zmluve o úvere bola dojednaná iná dĺžka omeškania, potom je táto zmluva neplatná len v tejto časti a je možné použiť výklad podľa zákona, odvolací súd neuznal s odpoveďou, že táto argumentácia nemá žiaden vplyv na skutkový a právny záver o tom, že neboli naplnené zákonné podmienky pre uplatnenie okamžitého zosplatnenia úveru; zopakoval, že pôvodný veriteľ neuplatnil svoje právo na zosplatnenie celého úveru po uplynutí troch mesiacov v zmysle § 53 ods. 8, t. č. v znení ods. 9 OZ, teda najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splátkou, ktorú žalovaní neuhradili, a s ktorou boli aj v čase zosplatnenia úveru v omeškaní. Platí, že ide o kogentné ustanovenie Občianskeho zákonníka bez ohľadu na to, v akom rozsahu bola dĺžka omeškania so splátkou pre vyvodenie okamžitej splatnosti dohodnutá stranami sporu. Žalobkyňa na tieto argumenty síce reagovala tým, že zákonné podmienky na mimoriadne zosplatnenie úveru splnené boli, nakoľko žalovaní 1/ a 2/ boli v omeškaní aj so splátkami v mesiaci december 2010 a november 2010, avšak z obsahu spisu tieto tvrdenia nevyplývali a následne po tom, ako odvolací súd zopakoval dokazovanie vo vzťahu k úhradám splátok úveru žalovanými 1/ a 2/ podľa listinných dôkazov, podľa ktorých žalovaní 1/ a 2/ splátky za mesiac november a december 2010 uhradili, právny zástupca žalobkyne len zovšeobecnil, že aj pred januárom 2011 boli žalovaní v omeškaní s úhradou splátky bez uvedenia konkrétnej splátky, s ktorou mali byť v omeškaní. Odvolací súd uzavrel, že žalobkyňa tak nespochybnila právny záver odvolacieho súdu o neplatnom mimoriadnom zosplatnení úveru zo strany pôvodnej žalobkyne, ani to, že nemá aktívnu legitimáciu v konaní.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces).

(i) O odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu tvrdila, že je nekonzistentné a nepredvídateľné, pretože podmienkou vyhovenia návrhu na zmenu strany sporu v zmysle ustanovenia § 80 CSP je preukázanie prevodu alebo prechodu práva a je vylúčené, aby odvolací súd vyhovel návrhu na zmenu žalobcu (napr. z dôvodu postúpenia pohľadávky) a následne už s novým žalobcom žalobu zamietol pre nedostatok aktívnej vecnej legitimácie pre neplatné postúpenie pohľadávky. Mala za to, že nakoľko odvolací súd svojim uznesením pripustil zmenu žalobkyne (a tým aj posúdil, že postúpenie pohľadávky z postupcu na žalobkyňu je platné), tak záver vo veci konajúceho súdu v rozhodnutí vo veci samej nemôže odporovať jeho skorším rozhodnutiam, inak je takéto rozhodnutie nepreskúmateľné a v rozpore s jeho predchádzajúcim záverom, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

(ii) Arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu dovolateľka vyvodzovala aj z toho, že odporuje zrušujúcemu rozhodnutiu najvyššieho súdu, ktorý na účely plynutia premlčacej doby uviedol, že premlčanie plynie až po uplynutí troch mesiacov od splátky, pre ktorú došlo k uplatneniu tohto práva s tým, že v posudzovanej veci mohla byť pohľadávka prvýkrát uplatnená až 30. 03. 2011.

(iii) S odkazom na čl. 11 CSP, § 153 ods. 1, 2 CSP, ohľadom nesplnenia si dôkazného bremena žalovanými oponovala, že bolo povinnosťou žalovaných preukázať, že neboli v omeškaní zo svojimi splátkami; žalovaní však žiadne zo skutkových tvrdení náležite nepreukázali.

5.1. Žalobkyňa prípustnosť dovolania ale vyvodzovala predovšetkým z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Rozhodnutie odvolacieho súd záviselo od vyriešenia právnej otázky platnosti postúpenia pohľadávky, pripustenia zmeny strany sporu počas prebiehajúceho sporového konania a následného (opätovného) skúmania platnosti postúpenia pohľadávky a aktívnej vecnej legitímácie žalobcu s opačným záverom, než tým, k akému dospel v čase, kedy súd zmenu pripustil. V súhrne žalobkyňa odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zadefinovala v otázke, či je súd viazaný svojím procesným rozhodnutím o zmene žalobcu - a či je oprávnený rozhodnúť o zmene žalobcu (kedy musí mať za preukázanú aktívnu vecnú legitímáciu) a následne za nezmeneného skutkového a právneho stavu v rozhodnutí vo veci samej zmeniť svoje pôvodné právne posúdenie a žalobu zamietnuť z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne (ako nástupníckeho subjektu po pôvodnom žalobcovi), alebo je súd svojím právnym záverom o platnosti postúpenia pohľadávky (pretavenom do rozhodnutia o zmene žalobcu) viazaný. Poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu z 29. septembra 2021 sp. zn. 3Cdo/57/2020, ktorý uvažoval tak, že kým podmienkou pozitívneho rozhodnutia o zmene podľa § 92 ods. 2 a 3 OSP bolo preukázanie nástupu právnej skutočnosti spôsobilej privodiť prevod alebo prechod práva či povinnosti, predstavujúcich predmet sporu, z pôvodného účastníka konania na inú osobu - podmienkou vyhovieť návrhu na zmenu strany sporu podľa § 80 ods. 1 a 2 CSP je preukázanie prevodu alebo prechodu práva (nielen, že k nemu malo dôjsť, ale že k nemu skutočne došlo). Doplnil, že „(...) práve takáto zmena právnej úpravy spôsobuje, že súd sa má k otázke nadobudnutia práva alebo povinnosti, o ktoré v konaní ide, subjektom ešte len majúcim do konania vstúpiť, vyjadriť už v rozhodnutí o zmene a konečnému rozhodnutiu tak nový civilný sporový kódex zveruje prakticky len posúdenie otázky existencie žalovaného práva, resp. povinnosti u pôvodného žalobcu, resp. žalovaného (pokiaľ sa návrhu na zmenu nevyhoví), resp. podržania si žalobcom či žalovaným práva, resp. povinnosti aj k času rozhodovania vo veci samej (pokiaľ sa naopak návrhu na zmenu vyhovie).“ Z odôvodnenia napadaného rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že tento mal za preukázané platné postúpenie pohľadávky na žalobkyňu, a bez akejkoľvek zmeny v skutkovom a právnom stave celej veci dospel následne k úplne odlišnému názoru, čím sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a vec nesprávne právne posúdil; týmto procesným postupom došlo aj k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces. Na uvedenom základe žalobkyňa žiadala rozsudky súdov nižších inštancií zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie

6. Žalovaní 1/ a 2/ považovali napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne správne. Žalobkyňou vymedzená právna otázka nie je na prejednávany prípad aplikovateľná, nakoľko po vyhlásení procesného rozhodnutia o pripustení zmeny strany žalobcu došlo k takej zmene skutkového a právneho stavu, že odvolací súd musel dospieť k záveru o neplatnom postúpení pohľadávky a na tieto závery reagovať tak, že z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie pristúpil k potvrdeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie. Dovolaateľka dostatočným spôsobom nešpecifikovala, v čom spočíva nesprávnosť právnych záverov prijatých odvolacím súdom, tak ako to predpokladá ustanovenie § 432 CSP. Z obsahu podaného dovolania tiež nie je možné identifikovať, v čom konkrétne má spočívať porušenie práva žalobkyne na spravodlivý proces. Pokiaľ žalobkyňa namietala aj nesprávnosť právneho posúdenia vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru, táto otázka nebola predmetom dovolania, keďže samotná žalobkyňa vymedzila v čl. II predmet svojho dovolania tak, že kľúčovou otázkou, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je otázka, či je súd viazaný svojím procesným rozhodnutím o zmene žalobcu. Navrhli dovolanie ako neprípustné odmietnuť (§ 447 písm. d) CSP).

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť.

8. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej

Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

9. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

15. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Z uvedeného dôvodu dovolací súd z hľadiska prípustnosti dovolania posudzuje materiálny substrát samotného odvolacieho konania spočívajúci vo vymedzení právnej otázky a predstretí vlastnej argumentácie dovolateľa v zmysle § 432 ods. 2 CSP, súčasne zohľadňujúc vlastnú rozhodovaciu prax (iura novit curia sp. zn. 4Cdo/11/2021, 8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020).

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

16. V hierarchii postupu odvolacieho prieskumu platí, že dovolací súd najprv skúma prípustnosť dovolania z dôvodu zmätočnosti a až ak namietaný dôvod podľa § 420 CSP preukázaný nie je, pristúpi subsidiárne k prieskumu odvolacieho dôvodu spočívajúceho v správnosti právneho posúdenia veci (§ 421 CSP).

17. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať

sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

18. So zreteľom na uvedené dovolací súd pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces nekonzistentným a nepreskúmateľným odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V danom prípade však obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

19. Napadnuté rozhodnutie nemožno považovať za nepreskúmateľné či nedostatočne odôvodnené. Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, na základe čoho dospel k záveru, že ak došlo k zosplatneniu celého úveru pôvodným veriteľom k 29. marcu 2011, ide o zosplatnenie neplatné s odôvodnením, že pokiaľ ide o zákonné podmienky vyplývajúce z ustanovenia § 53 ods. 8 OZ v spojení s ustanovením § 565 OZ na to, aby bolo vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru právne účinné, tieto zákonné podmienky splnené neboli. Právne posúdenie veci založil na logickej argumentácii, že žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno, že jej právny predchodca ako veriteľ, pristúpil k okamžitému zosplatneniu úveru až po uplynutí 3 mesiacov od omeškania so zaplatením splátky za mesiac január 2011. V dôsledku toho, že neboli naplnené podmienky platného zosplatnenia pohľadávky veriteľa, nedošlo ani k platnému postúpeniu pohľadávky na žalobkyňu, ktorá v tomto konaní nie je aktívne legitimovaná na podanie žaloby. S ohľadom na uvedené bol legitímny aj jeho záver, že žalobkyňa nie je nositeľkou práv z predmetnej pohľadávky voči žalovaným a pokiaľ nebolo v spore preukázané platné predčasné zosplatnenie celého úveru, nedošlo ani k platnému postúpeniu pohľadávky v zmysle ustanovenia § 17 ods. 1 ZoSÚ. Vychádzajúc z týchto úvah napokon správne akcentoval, že s poukazom na ustanovenie § 525 ods. 2 OZ to má za následok nedostatok aktívnej vecnej legitimácie súčasnej žalobkyne, na ktorú platným a zákonným spôsobom nebolo prevedené právo, ktorého sa v spore voči žalovaným domáha.

20. Námietky žalobkyne o nekonzistentnosti a nepredvídateľnosti napadnutého rozhodnutia založené na argumente, že predsa podmienkou vyhovieť návrhu na zmenu strany sporu v zmysle ustanovenia § 80 CSP je preukázanie prevodu alebo prechodu práva a je vylúčené, aby odvolací súd vyhovel návrhu na zmenu žalobcu a následne už s novým žalobcom žalobu zamietol pre nedostatok aktívnej vecnej legitimácie pre neplatné postúpenie pohľadávky - sa v kontexte najnovšej judikatúry dovolacieho súdu (sp. zn. 1VCdo/4/2024), o ktorej bude ešte reč, javia z dôvodu právnej neudržateľnosti ako neopodstatnené. Aj keď žalobkyňa tvrdený nedostatok rozhodnutia odvolacieho súdu označila ako vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP a tiež ako nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, v okolnostiach jej prípadu to nie je nepochopiteľné, hoci vo všeobecnosti obvykle nenastáva situácia, že by obsahovo tá istá dovolacia námietka spadala pod obidva dôvody prípustnosti dovolania

(IV. ÚS 372/2020).

21. Výhradu o arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu dovolateľka založila aj na tvrdení, že obsahom odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je také právne posúdenie, ktoré odporuje zrušujúcemu rozhodnutiu najvyššieho súdu. Dovolací súd k tomu uvádza, že najvyšší súd uznesením z 15. decembra 2022 č. k. 4Cdo/132/2021-450 uskutočnil meritórny dovolací prieskum (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) zameraný na vyriešenie právnej otázky, či „vylučuje aplikácia osobitného ust. § 53 ods. 9 OZ v spotrebiteľských vzťahoch uplatnenie pravidla podľa druhej vety § 103 OZ.“ Argumentoval tým, že je neprípustné, aby ktorémukoľvek veriteľovi plynula premlčacia doba v čase, keď ešte nemôže svoje právo uplatniť žalobou na súde. Opačný prístup by podľa názoru dovolacieho súdu znamenal zásadné porušenie ústavného princípu právnej istoty a predvídateľnosti práva, ale aj porušenie princípu racionálnosti a vnútornej bezrozpornosti všeobecne záväzných noriem v materiálnom právnom štáte; veriteľ by mal na uplatnenie svojho práva na súde menej ako tri roky, čo je v rozpore s ustanovením § 101 OZ (premlčacia doba je trojročná). Preto vychádzajúc z ústavného princípu právnej istoty, predvídateľnosti, ale aj z racionálnosti a vnútornej bezrozpornosti (konzistentnosti) všeobecne záväzných noriem v materiálnom právnom štáte, najvyšší súd prijal záver, v zmysle ktorého aplikácia osobitného ustanovenia § 53 ods. 9 OZ v spotrebiteľských vzťahoch vylučuje uplatnenie pravidla podľa druhej vety § 103 OZ a pri premlčaní práva dodávateľa na zaplatenie celej pohľadávky sa pri strate výhody splátok (§ 565 OZ) spravuje začiatok plynutia premlčacej lehoty všeobecným ustanovením § 101 OZ.

21.1. Najvyšší súd vo svojom kasačnom uznesení primárne riešil plynutie premlčacej doby, nakoľko súdy nižších inštancií počiatok premlčacej doby (nesprávne) ustálili za použitia § 103 v spojení s § 100 ods. 1 OZ tak, že premlčacia doba nároku žalobcu začala plynúť odo dňa zročnosti tej splátky, pre ktorú k zosplateniu došlo, ktorá zosplatenie vyvolala, a to splátky zročnej 01. januára 2011.

21.2. Všeobecné pravidlo vyjadrené v kasačnom uznesení pre začiatok plynutia premlčacej lehoty v týchto prípadoch, že pri premlčaní práva dodávateľa na zaplatenie celej pohľadávky sa pri strate výhody splátok (§ 565 OZ) spravuje začiatok plynutia premlčacej lehoty všeobecným ustanovením § 101 OZ, našlo odraz aj v inom, precedenčne záväznom uznesení najvyššieho súdu z 29. novembra 2022 sp. zn. 7Cdo/268/2020, zverejnenom v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov pod č. R 29/2023, ktorého právna veta znie: „Podľa § 103 OZ plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 OZ (všeobecne) začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh.“ Preto pokiaľ odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku konštatoval neplatnosť postúpenia pohľadávky pre nezákonnosť predčasného zosplatenia celého úveru tým, že nebola naplnená jedna zo zákonných podmienok pre vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru, lebo pôvodný veriteľ nepristúpil k okamžitému zosplateniu úveru až po uplynutí 3 mesiacov od omeškania so zaplatením splátky za mesiac január 2011, rozhodol v súlade s legitímnymi očakávaniami strán (čl. 2 CSP) a ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

22. Dovolateľka podrobila kritike názor odvolacieho súdu, že žalobkyňa v spore neuniesla dôkazné bremeno, že jej právna predchodkyňa pristúpila k okamžitému zosplateniu úveru až po uplynutí 3 mesiacov od omeškania so zaplatením splátky za mesiac január 2011 v tom zmysle, že s poukazom na čl. 11 CSP, § 153 ods. 1, 2 CSP bolo povinnosťou žalovaných preukázať, že neboli v omeškaní zo svojimi splátkami; žalovaní však žiadne zo skutkových tvrdení náležite nepreukázali.

22.1. Zmysel dokazovania v odvolacom konaní je daný charakterom preskúmacieho konania, keď odvolací súd, ako súd apelačný je zároveň súdom skutkovým. Táto povinnosť odvolacieho súdu vyplýva z princípu priamosti, ktorý v tomto prípade znamená, že odvolací súd nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť a zároveň je nevyhnutné zabezpečiť i princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia tak, aby obe strany mali možnosť vyjadriť sa ku skutkovým a právnym záverom odvolacieho súdu. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré je nečakane založené na iných

právnych záveroch, než rozhodnutie súdu prvej inštancie, resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie, nečakane založené nepredvídateľne na iných nových dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii musí mať možnosť namietať či už správnosť alebo nesprávnosť právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Odvolací súd na pojednávaní konanom 18. januára 2024 vyzval strany sporu, aby sa vyjadrili k aktívnej legitimácii žalobcu v súvislosti s postúpením pohľadávky, a s ohľadom na právnu úpravu postúpenia pohľadávky voči spotrebiteľovi v Občianskom zákonníku, ako aj v ZoSÚ tak, aby nedošlo k prekvapivému rozhodnutiu a tým porušeniu práv strán sporu vyjadriť sa k iným dôvodom ako k dôvodom, na ktorých bolo založené rozhodnutie súdu prvej inštancie.

22.2. Odvolací súd svoju pozornosť zamerlal na skúmanie otázky legitimácie strán sporu ex offio, t. j. aj bez námietky ktorejkoľvek procesnej strany.

22.3. V zmysle preferenčne záväzného judikátu najvyššieho súdu publikovaného pod č. R 6/2022: „Súd v sporoch s ochranou slabšej strany skúma vecnú legitimáciu z úradnej povinnosti“ (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2021 sp. zn. 4Cdo/162/2020).

22.4. Odvolací súd právnu otázku determinujúcu aktívnu vecnú legitimáciu žalobkyne posudzoval z viacerých do úvahy prichádzajúcich hľadísk z úradnej povinnosti (R 6/2022) a skúmal, či boli splnené všetky zákonné podmienky tohto postúpenia. Svoje rozhodnutie založil na skutkovom a právnom závere, že pôvodná žalobkyňa 29. marca 2011 neuplatnila svoje právo na zosplatenie celého úveru po uplynutí troch mesiacov, teda najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splátkou za mesiac január, splatnou 01. januára 2011, ktorú žalovaní neuhradili a s ktorou boli aj v čase zosplatenia úveru v omeškaní. Podľa výsledkov vykonaného dokazovania vyplynulo, že sama žalobkyňa v priebehu konania potvrdila, že k zosplateniu úveru došlo pre nesplnenie splátky za mesiac január 2011 a žalovaní spotrebiteľia tieto skutkové tvrdenia nepopreli. Dôkazné bremeno preukázania splnenia zákonných podmienok pred postúpením pohľadávky zaťažuje veriteľa, a to aj v prípade, že spotrebiteľ nepoprel s tým súvisiace skutkové tvrdenia veriteľa (R 6/2022). Je zjavné, že za tejto dôkaznej situácie by bolo iracionálne (nepripustne) prenášať na žalovaných dôkazné bremeno preukázania, že neboli v omeškaní zo svojimi splátkami.

23. Na uvedenom základe dovolací súd nezistil také nedostatky v postupe odvolacieho súdu, ktoré by odôvodňovali nepreskúmateľnosť (arbitrárnosť) jeho záverov, resp. vady v dôkaznom konaní. Z napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo znamenala aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov popierajúcu ich účel, podstatu a zmysel. Odôvodnenie napadnutého uznesenia dalo jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, akými úvahami sa riadil odvolací súd pri prijímaní záveru o potrebe zamietnutia žaloby pre nedostatok aktívnej legitimácie žalobkyne. Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

24. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

25. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v posudzovanom prípade nezistil, a preto je dovolanie v tejto časti procesne neprípustné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP

26. Dovolateľka odklon odvolacieho súdu od rozhodnutia najvyššieho súdu z 29. septembra 2021 sp. zn. 3Cdo/57/2020 založila v podstate na otázke, či je súd viazaný svojím procesným rozhodnutím o zmene žalobcu a oprávnený rozhodnúť o zmene žalobcu (kedy musí mať za preukázanú aktívnu vecnú legitimáciu) a následne za nezmeneného skutkového a právneho stavu v rozhodnutí vo veci samej zmeniť svoje pôvodné právne posúdenie a žalobu zamietnuť z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitimácie žalobcu (ako nástupníckeho subjektu po pôvodnom žalobcovi), alebo je súd svojím právnym záverom o platnosti postúpenia pohľadávky (pretavenom do rozhodnutia o zmene žalobcu) viazaný. Odvolací súd túto otázku vyriešil v priamom rozpore s právnymi závermi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 3Cdo/57/2020), kedy najprv pripustil zmenu žalobkyne (teda posúdil, že postúpenie pohľadávky bolo platné), aby následne žalobu zamietol pre nedostatok aktívnej vecnej legitimácie žalobkyne.

27. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

28. Ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu netvorí jediné relevantné rozhodnutie dovolacieho súdu o spornej právnej otázke (nepublikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky), ktoré z povahy veci nemôže predstavovať otázku vyriešenú, teda takú otázku, o ktorej existuje ustálená rozhodovacia prax, pretože sa nejedná o tzv. judikát publikovaný v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ani o prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu (porovnaj tiež nález Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 459/2022). Z týchto východísk možno rezumovať najmä to, že ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu netvorí jediné uznesenie dovolacieho súdu vo veci sp. zn. 3Cdo/57/2020.

29. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/57/2020, akcentujúc rozdielnosť úprav rozhodovania o návrhoch na zmeny v okruhu účastníkov konania (dnes strán sporu) podľa Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a Civilného sporového poriadku, uvažoval tak, že kým podmienkou pozitívneho rozhodnutia o zmene podľa § 92 ods. 2 a 3 OSP bolo preukázanie nástupu právnej skutočnosti spôsobilej privodiť prevod alebo prechod práva či povinnosti, predstavujúcich predmet sporu, z pôvodného účastníka konania na inú osobu - podmienkou vyhovieť návrhu na zmenu strany sporu podľa § 80 ods. 1 a 2 CSP je preukázanie prevodu alebo prechodu práva (nielen, že k nemu malo dôjsť, ale že k nemu skutočne došlo). Doplnil, že „Práve takáto zmena právnej úpravy spôsobuje, že súd sa má k otázke nadobudnutia práva alebo povinnosti, o ktoré v konaní ide, subjektom ešte len majúcim do konania vstúpiť, vyjadriť už v rozhodnutí o zmene a konečnému rozhodnutiu tak nový civilný sporový kódex zveruje prakticky len posúdenie otázky existencie žalovaného práva, resp. povinnosti u pôvodného žalobcu, resp. žalovaného (pokiaľ sa návrhu na zmenu nevyhoví), resp. podržania si

žalobcom či žalovaným práva, resp. povinnosti aj k času rozhodovania vo veci samej (pokiaľ sa naopak návrhu na zmenu vyhovie)“.

30. Vec prejednávajúci senát sa s právnym názorom prezentovaným v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/57/2020 nestotožňuje a hodnotí ho ako následok uplatnenia prílišného formalizmu (textualizmu) a striktného gramatického výkladu ustanovenia § 80 ods. 1, 2 CSP, bez zohľadnenia jeho zmyslu a účelu. Zastáva názor, že súd procesným rozhodnutím, ktorým ustalať existenciu dvoch so záujmom na výsledku sporu kontradiktórnych protistrán, neprejudikuje tento výsledok sporu, ktorý má vzísť až z riadne vykonaného dokazovania. Interpretáčny posun dotknutých ustanovení od prijatia nového procesného kódexu nemá žiadnu oporu ani v dôvodovej správe k Civilnému sporovému poriadku. Len ťažko možno predpokladať, že tak výrazne očividné odchylenie (aké nastolil najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/57/2020) vo výklade obdobného ustanovenia od predošlej procesnej úpravy by nenašlo svoj prejav v dôvodovej správe ako dokumentu obsahujúceho práve dôvody potreby novej zákonnej úpravy.

30. Zohľadniac vlastnú judikatúru (aj tú, ktorou dovolateľ neargumentuje m. m. III. ÚS 76/2021, III. ÚS 163/2021) dovolací súd upriamuje pozornosť na skutočnosť, že medzičasom veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu v druhovo totožnej veci v rozhodnutí z 05. augusta 2025 sp. zn. 1VCdo/4/2024, po rozbere relevantných ustanovení § 80 ods. 1, 2 CSP pri posudzovaní identicky formulovanej otázky dospel k záveru, že „súd nie je pri rozhodovaní vo veci samej z hľadiska posúdenia aktívnej vecnej legitímácie viazaný svojím procesným rozhodnutím o zmene žalobcu (§ 80 ods. 2 CSP).“ Zaujal názor, že pri rozhodovaní o zmene subjektu podľa § 80 ods. 1 a 2 CSP súd skúma, či v danom prípade ide o takú právnu skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností (teda či nejde o takú právnu skutočnosť, ktorá podľa právnych predpisov nemôže mať za následok prevod alebo prechod práv alebo povinností), či skutočne nastala (teda napr. že zmluva o postúpení pohľadávky bola skutočne uzavretá) a či je v konkrétnom prípade spôsobilá mať za následok prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná. Otázkou, či tvrdené právo (povinnosť), ktoré malo byť prevedené alebo malo prejsť na iného, tu naozaj je alebo či skutočne bolo prevedené, sa súd nezaoberá, lebo sa týka už posúdenia veci samej, ku ktorému sa vyjadruje len v rozhodnutí o veci samej. Inými slovami, otázku vecnej legitímácie posudzuje súd až v rozhodnutí o veci samej na základe riadne vykonaného dokazovania a právneho posúdenia veci.

31. Posudzujúc právne účinky dovolania podľa stavu v čase jeho podania dovolací súd konštatuje, že žalobkyňou nastolená otázka už bola veľkým senátom najvyššieho súdu vyriešená, pričom právny názor vyjadrený veľkým senátom je pre senáty najvyššieho súdu záväzný (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP). K retrospektívnym účinkom judikatúry dovolací súd vyjadruje vo svojich rozhodnutiach (sp. zn. 8MCdo/4/2014, 3Cdo/223/2016, 3Cdo/198/2017, 9Cdo/67/2020, 7Cdo/20/2021) priebežne stabilný názor, že pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu a iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti, ale nový právny názor je potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania.

32. Pokiaľ odvolací súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne, spor z hľadiska právneho posúdenia veci vo vymedzenej právnej otázke rozhodol vecne správne. Pri riešení dovolateľkou nastolenej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobkyne, ktorým namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

33. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP).

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.